

Karjalainen nimistö.

Eräässä suhteessa erittäin tehokasta kansallisuuden hävittämisen työtä Karjalassa on venäläisyys tehnyt sinne tuomansa nimistön kautta.

Se on sinne tuonut pyhimysten nimet, kansan ristimänimet ja vihdoin pappien ja (rajantakaisessa Karjalassa) virkamiesten sekä sen ohella itse kansal- lekin vieraat sukunimet.

Venäläisyydellä on ollut taito tehdä pyhimyksiä, mutta vielä enemmän taito antaa näille — vieraidenkin kansojen sekä itse vanhan kristillisyyden ja raamatun pohjalta nousseille pyhille miehille ja uskonnollisille merkkihenkilöille — omia venäläismuotoisia nimiään. Monen on jo vaikea käsittääkään, mistä kansasta ja minkä uskonnolli- sen sivistyksen piiristä useatkin noista henkilöistä ovat juontuneet. Kuka oppimaton karjalainen esim. voisi kä- sittää että venäjistä vääntynyt Ivan Slatous (Zoloto- ustj) voisi tarkoittaa kreikkalaista kirkkoisää Johannes Krysostomosta.

Tosinhan jokaisella kansallisuudella on oikeus antaa omat nimensä kaikelle. Me suomalaisetkin kutsumme esim. Saksaa, Venäjää, Ruotsia, Viroa y.m. omilla nimi- tyksillämme, samoin omien puhtaasti kansallisten risti- mänimien ohella monet vierasperäisistä ristimänimistä ovat muodostuneet suomenkielen luonteen mukaisiksi. (Esim. Risto, Reko, Taneli y.m.) Mutta venäläinen ei ole tyytynyt vain omassa keskuudessaan nimiä kansallis- tuttamaan, vaan se on samat, muille muukalaiset ja väärät muodot tahtonut juurruttaa toistenkin kansallisuuk- sien keskuuteen, mihin vain on voinut ja mihin sen valta- asema on yltänyt. Sen papiston mielestä on esim. karja- laisten lapsille muun kuin venäläisen tai venäläistytetyn nimen antaminen ollut aivan syntiä — vaikka se itse on muualta saamiaan nimiä mielinmäärin väännellyt.

Karjalainen on tosin noita nimiä omassa keskuudessaan ja arkielämässä parhaansa mukaan »kansallistuttanut». Mutta se on jäänyt vain arkielämään ja murteeseen, vil- jelemättömään kansankieleen, josta se ei ole suinkaan päässyt korkeammalle, ei kirjallisuuteen, ei viralliseen käytäntöön, ei yleensä antamaan määräävää leimaa. Kansa puhuu Jyristä, Miikkulasta, Päntistä, Grigosta, Ontista, Warahvontasta, mutta tosiasiaassa, virallisesti nämä esiintyvät Georgijna, Nikolaina, Panteleimonina, Gre- gorijna, Antipina ja Ferapontina kirkonkirjoissa, henki- kirjoissa, veronmaksajina, kunnan jäsenenä, käräjäpuka- reina y. m.

Harhauttavinta on se, että yksinkertainen kansa on pitä- nyt kaikkia nimiä venäläisinä, olivatpa ne mistä lähteistä tahansa, ja tämä seikka juuri on taitavasti pitänyt yksin- kertaisen kansan keskuudessa käsitystä sen venäläisyy-

destä. Kun nimet kerran ovat venäläisiä, niin mitäpä muuta itsekään oltaisiin. Venäläinen muuntelu on pyhi- mysten ja — niistä melkein aina johtuvat — muut ristimä- nimet saattanut niin toisenlaisiksi nimien alkumuotoihin — kreikkalaiseen, roomalaiseen, juutalaiseen nimiin — näh- den, että tätä alkumuotoa on ollut vaikea erottaa.

Miten nyt yleensä olisi suhtauduttava — esim. ristimä- nimikysymyksessä — kansalliselta ja kansallistuttamisen kannalta lähtien Karjalan kreikanuskoisen kansan kes- kuudessa? Ottaako uusiksi nimiksi Karjalan kansan it- sensä muodostelemat venäläisperäisistä tai vielä vieraam- mista lähteistä juontuvat nimet vai pitää kaikki nimet edel- leen venäläisen virallisuuden antamina tai palautuako venäläisyyttä kaukaisemmista lähteistä olevissa nimissä niiden alkumuotoon, kreikkalaiseen, roomalaiseen ja vih- doin juutalaiseen?

Ennenkaikkea on nousevan ja yhä itsetietoisemmaksi käyvän kansallisen mielen ja suomalaisen tunnon velvoi- tettava, että kaikki venäläiset viralliset nimimuodot on karkoitettava karjalaisten nimistä ja sen ohella kaikki al- kuperäisvenäläiset nimet (jos niitä on). On melkein nauret- tavaa, että vielä vapaan Suomen valtakunnankin sisällä vapaan suomalaisen miehen nimessä säilyy tuo aito- venäläinen ja slaavilaiselle luonteelle kuvaava ij-päätte, joka jo yksin pystyy antamaan vieraan ja vasten- mielisen vaikutuksen. Ei siis mitään Georgi jta, Gregori jta, Wasili jta, Potafi jta, vaan jos venäläismuotoinen nimi täytyy säilyttää, niin sanottakoon se edes miehekkäämmiin Georgi! Oli tosiaan ajalleen kuvaavaa, kun suoma- lainen sanomalehdistökin sortovuosien jälkivuosina rupesi puhumaan palstoillaan arkkipiispa Antoni jsta, venäläis- tyytäjäpiispa Sergijstä y. m. s., jonka sitkeänä jälki- merkkinä vielä Valamon suomalaisiakin matkustajia ku- lettavan luostarilaivan kyljessä komeilee (nyt suo- meksi) S e r g i j. (Miksei Sergei?)

Mutta koska nämä nimet — ja melkein kaikki karjalai- sille venäläisten taholta tulleet nimet — ovat kaukaisempi- pohjaisia kuin venäläisiä, niin miksi ei suorastaan mennä niiden alkumuotoihin? Olisihan niillä silloin lähempää yhteyttä länsieurooppalaisuuden kanssa, jossa samoista lähteistä lainatut nimet — yksin länsislaavilaisten kes- kuudessa — esiintyvät mikäli mahdollista alkuperäismuo- toisina. Suomen kreikkalaiskatolisen kirkon uusi hal- linto onkin ryhtynyt kirkkojen kuviin y.m. saattamaan ja käyttämään kirjoituksissaan alkuperäismuotoisina niitä ni- miä, jotka ovat selvästi muuta alkuperää kuin venäläistä. Juutalaisperäiset nimet näistä lienevät vähimmän vaikeat siirtää käytäntöön, kun niiden kirjoituksessa ei esiinny sanottavaa erilaisuutta (Abraham, Iisak, Juuda, Jaakop

y.m.), mutta kreikkalais- ja roomalaisperäiset esiintyvät kahdessa muodossa, kun samoja nimiä oli molemmilla näistä kansoista. Kumman kielen mukaisina ne olisi siirrettävä suomalaiskarjalaiseen käytäntöön? Suomenkielen ne on yleensä siirretty roomalaisessa ja Länsi-Euroopassa yleensä käytetyssä muodossa — Hilarius, Ambrosius, Nikolaus j.n.e. —, mutta kreikkalaiskatoolisen kirkon johto näyttää varsinkin kreikkalaisperäisissä nimissä haluavan käyttää kreikkalaista os-päätteistä muotoa, siis Nikolaos, Basileos, Photios j.n.e.

Yhtäläisyyden ja suuremman länsieurooppalaisuuden sekä helpomman lausumisen saavuttamiseksi ehkä olisi parasta käyttää roomalaista muotoa, joka on Suomeenkin enemmän juurtunut. Siis Basilius, Nikolaus, Mercurius, Blasius, Germanus (jos näin vierasperäiset muodot ja nimet yleensä tahdotaan säilyttää).

Mutta vihdoin tulevat karjalaiset murremuodot. Blasius on Valassi, Basilius Waslei tai Waseli, Nikolaus Miikkula, Niketas Mikki, Karalampes Harle, Stefanos Stoppi eli Teppo, Aristarkus Alestari, Georgios Jyrki, Paavali Puavila, Andreas Ondrei j.n.e. Näistä eräät ovat varsin kauniita, kuten esim. Mikki, Teppo, Tero y.m., mutta useimmat kantavat sivuvivahteisen murteellisen leiman, joka ehkä ei edistyvässä sivistyselämässä jaksa säilyttää niitä. Päinvastoin on niiden nimien, jotka tulevat samoiksi kuin yleissuomalaiset nimet, kuten Simo (Simana, Semana), Timo (Timoi), Lauri ja jotkut muut.

Käytäntö varmasti vienee tässä yhä enemmän puhtaasti suomalaisiin muotoihin. Ja sen vuoksi tuntuu, että ainoastaan parhaat, kauniimmat ja suomenkielen parhaiten mukautuvat nimet murrenimistä säilytettäisiin ja sen ohella omaksuttaisiin vastaavia suomalaisia nimiä — niistä Wilho siirtyykin jo melkein yleisesti vastaamaan Wasleita — ja näistä muodostettaisiin ja omaksuttaisiin uusia karja-

laisia ristimänimiä, sellaisia, joita myös pappi antaisi virallisiin kirjoihin merkittäisi. Vierasperäisiä nimiä, myös muunaiheisia kuin venäläisiä, olisi mahdollisimman paljon vähennettävä, vanhentuneimmat niistä omaksuttava suomalaisessa ja länsieurooppalaisessa muodossa, ja poistetta vähentynttä nimistöä ryhdyttävä lisäämään, kuten suomenkielessä, vanhoilla ja uudemmilla puhtaasti suomalaisilla ja karjalaisilla nimiksi sopivilla sanoilla.

Tämä on varmaan tulevaisuuden suunta.

Mitä tulee sukunimiin, niin nekin ovat karjalaisille tähän asti tulleet pääasiassa Venäjältä ja venäläisinä. Karjalaisilla on tosin ollut aina ja melkein joka miehelle riittämiä omia haukkumanimiäkin. Mutta näistä vain harvat sopinevat oikeiksi virallisiksi sukunimiksi.

Joku on lausunut leikillä Venäjältä, että se tosiasiassa on sukunimetöntä kansaa. Heidän nimensähän ovat melkein kaikki isän nimestä johtuneita, ja jos isää ei ole ollut on siitä tehty Bogdanoff — jonkun poikahan piti olla. Tästä syystä ei siellä kansan keskuudessa näytä kehittyneen oikeata sukukulttuuriakaan. Vatjan viidenneksen verokirjasta 1500-luvulta tapaa tuskin ainoatakaan sukunimeä, vaan kaikki sen luettelemat asukkaat ovat Fedko Vasilkonpoikia, Matveiko Ivaskonpoikia t.m.s. (nimet vähävenäläistyylisiä). Tästä nimettömydestä, joka Karjalaan on siirtynyt kaikessa loistossaan, ja samalla epäkansallisuudesta on Karjalassa päästävä ja ryhdyttävä sinne luomaan ja juurruttamaan oikeita suomalaiskarjalaisia sukunimiä, joiden säilyttämisen avulla sinne saadaan luoduksi oikea sukukulttuurikin, sukumuistojen harras kunnioittaminen ja vaaliminen, ja siitä sekä suomalaiskarjalaisesta sanavarastosta itsestään kumpuaa oikeita sukunimiä Karjalan tuleville, kansallisille miespolville.

I. H.

— 7:s yleiskarjalainen neuvostojen edustajakokous alkoi Petroskoissa Triumf-teatterin huoneustossa maaliskuun 28 p:nä. Kokouksen avasi Nuorteva, jonka jälkeen valittiin 25-henkinen puhemiesistö ja 5-henkinen »mandaattikomitea». Kokouksessa on esitetty tavanmukaiset sekä yleisvenäläisen keskushallituksen että paikallisen Karjalan tasavallan hallituksen selostukset. Viimemainitussa on hallituksen puheenjohtaja Gylling esittänyt m. m. tietoja tasavallan sivistystyöstä. »Neljässä vuodessa on 1 asteen koulujen lukumäärä noussut 318:sta yli 400:n. Mutta tämäkään luku ei vielä läheskään vastaa todellista tarvetta. Vasta viime vuonna on karjalaisilla seuduilla voitu siirtyä kansankielen opetukseen etutilalla. Vuoden 1924—1925 jälkeen on kansankielisten koulujen lukumäärä lisääntynyt 30:stä 95:een. Huonommin on asianlaita keskisivistyksen kanssa. Nykyjään toimivissa II asteen kouluissa ja teknikumeissa (ilman pedagoogista) ei ole juuri ollenkaan karjalaisia oppilaita. — Viimeksimainitun takia meidän on ryhdyttävä tarmokkaisiin toimenpiteisiin karjalaisten mukaanvetämiseksi keskikouluihin ja ylempiin oppilaitoksiin.»

Tyypillisiä Karjalan valtiopäiville ovat hallitukselle sen selostuksen johdosta osotetut kysymykset. Niihin hallituksen

edustaja vastailee kuin konsanaan tavallisessa puhelussa, lyhyen lauseen kuhunkin kysymykseen. Ja kysymyksiä onkin satamäärin.

Kokous päättyi huhtik. 4 p:nä, jolloin valittiin uusi 55-henkinen Karjalan toimeenpaneva komitea ja sen varajäsenet. »Kokous päättyi voimakkaaseen internationaaleen», kertoo Pun. Karj.

— Kalevalaa opetusvälineeksi Neuvosto-Karjalan karjalaisittamistyössä ehdottaa Petroskoissa ilmestyvän »Punaisen Karjalan» 35 n:ssa nimim. J. R. N—m. Hänen kokemuksensa »on osoittanut, että venäjänkielistä Kalevalakäännöstä käyttämällä rinnan alkuperäisen kanssa omaksuu venäläistyneempi karjalainen oppilasaine verrattain nopeasti alkuperäisen kielen. Samalla saavat myös puhtaasti venäjänkieliset oppilaat mainioita lisiä suomenkielen sanavarastoonsa.» Hän suosittelee L. P. Belskin venäjänkielistä käännöstä ja sen ohella Karjalan kouluihin hankittavaksi hyviä suomenkielisiä Kalevalan lyhennyksiä, — ellei erityistä suomen- ja venäjänkielisellä rinnakkaiskustannuksella varustettua Kalevalaa olisi Neuvosto-Karjalaa varten painettava.